

§ 241

Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 päivitys vuodelle 2021

HEL 2020-012658 T 11 00 03

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä liitteenä olevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 päivityksen.

Sovelletut säännökset

Elintarvikelaki (23/2006, muut. 352/2011) 47 §
Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) 8 §
Terveysuojelulaki (763/1994, muut. 942/2016) 4 a §
Tupakkalaki (549/2016) 83 §
Helsingin kaupungin hallintosääntö 16 luku 2 §

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Riikka Åberg, yksikön päällikkö, puhelin: 310 32010
riikka.aberg(a)hel.fi
Hannele Nurminen, vs. tiimipäällikkö, puhelin: +358 9 310 64458
hannele.nurminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma 2020-2024 päivitys vuodelle 2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Etelä-Suomen aluehallintovirasto/
Ympäristöterveydenhuolto

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto,
valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmavelvoitteesta on säädetty elintarvikelain 48 §:ssä, eläinlääkintähuoltolain 10 §:ssä, terveydensuojelulain 6 §:ssä ja tupakkalain 84 §:ssä.

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan valvontasuunnitelma toimii kunnassa valvonnan suunnittelun työvälineenä, joten siihen on tarkoituksenmukaista sisällyttää valvontaan kuuluvia ja sitä tukevia asioita, kuten valvontakohteiden lukumäärä kohdetyypeittäin, voimavarat ja niiden jakautuminen toimialoittain, koulutussuunnitelma, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, valvonnasta perittävät maksut, näytteenottosuunnitelmat, laboratoriot ja ulkopuoliset asiantuntijat, joihin valvonta tukeutuu, valvonnan painopisteet, valvontahankkeet, häiriötilannesuunnitelma sekä viestintäsuunnitelma.

Ruokavirasto ja Sosiaali- ja terveystieteiden valvontavirasto Valvira ovat laatineet valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman vuosille 2020-2024. Valtakunnallinen yhteinen ohjelma ja sen lakikohtaiset ohjelmat ja niiden päivitykset on otettu huomioon kunnan valvontasuunnitelman päivitystä 2021 laadittaessa.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelmakauden 2020-2024 teemaksi on valittu yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö. Niitä voidaan edistää toteuttamalla arviointi- ja ohjauskäyntejä, viranomaisyhteistyötä, yhteistyötä toimijoiden kanssa sekä varautumisessa.

Yhdenmukainen valvonta tähtää valvonnan laadun parantamiseen. Uudellamaalla ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden välinen yhteistyö tiivistyi jo Sipilän hallituksen maakuntauudistuksen valmistelutyön yhteydessä. Yhteistyötä on sovittu jatkettavan yhdenmukaistamalla laadunhallintaa ja valvontasuunnitelmia. Kuudella Uudenmaan valvontayksiköllä on yhteinen sähköinen laadunhallintajärjestelmä Laatu-net. Valvontasuunnitelmakauden aikana tavoitellaan valvontasuunnitelmien yhdenmukaistamista, vertailtavuuden paranemista ja vähitellen myös yhteisiä toiminta- ja laatutavoitteita. Niiden myötä yksittäisen valvontayksikön tehokkaat sekä laadukkaat toimintatavat on helpompi tunnistaa ja ottaa käyttöön myös muissa valvontayksiköissä.

Ympäristöterveydenhuollon siirto maakuntien vastuulle ei toteutunut maakuntauudistuksen kaaduttua. Ympäristöterveydenhuollon aseman selvittäminen sisältyy myös Marinin hallituksen ohjelmaan. Tarkempi aikataulu ja selvittämistapa eivät ole toistaiseksi tiedossa. Vastuuminis-

03.12.2020

teriöiden (sosiaali- ja terveysministeriö sekä maa- ja metsätalousministeriö) tavoitteena on koko maan tasolla nykyistä isommat valvontayksiköt, eli kasvattaa valvontayksiköiden kokoa nykyisestä vähintään 10 henkilötyövuodesta.

Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmähanke VATI on korvannut kuntien nykyisin käyttämät ympäristöterveydenhuollon valvontatietojärjestelmät vuoden 2019 alusta lähtien. VATI tuli käyttöön keskeneräisenä ja vaatii jatkuvaa kehittämistä. Ympäristöpalvelut on mukana VATIn kehittämissuunnitelmassa.

Elintarvikelain muutoksen myötä ensisaapumisvalvonta siirtyi valtiolta kunnan vastuulle vuonna 2020. Lisäksi harmaan talouden torjuntaan ja elintarvikepetosten selvittämiseen tuli uusia keinoja, kun tietojenvaihto eri viranomaisten välillä helpottui.

Ympäristöpalveluissa on ympäristöterveydenhuoltoon vuonna 2021 käytettävissä henkilöresursseja 63 htv. Lisäksi käytössä on sihteeriresursseja 2 htv. Tarkempi resurssijakauma ja valvottavien toimintojen määrät on esitetty suunnitelmassa.

Elintarvikevalvonnassa arvioidaan olevan neljän tarkastajan vaje suhteessa Ruokaviraston valtakunnallisiin riskiperusteisiin tarkastustavoitteisiin. Ympäristöpalvelut sai vuonna 2019 uuden valvontaelinlääkärin viran, mikä korjasi merkittävästi eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan resursseja. Terveysuojelu- ja tupakkavalvonnassa ei nykyisillä resursseilla päästä Valviran antamiin suosituksiin tarkastusmääristä ja -tiheyksistä. Terveysuojeluvalvonnassa arvioidaan olevan neljän tarkastajan vaje suhteessa säännöllisen valvonnan piirissä olevien tarkastuskohteiden suositeltuihin tarkastustiheyksiin ja kuntalaisilta tuleviin toimenpidepyyntöihin sekä viranomaisyhteistyön lisääntymiseen nähden. Resurssivajetta on pyritty kompensoimaan riskiperusteisen valvonnan tehostamisella, voimakkaalla priorisoinnilla sekä sähköisen asioinnin edistämällä muun muassa tarkastuslomakkeita uudistaen.

Henkilöresurssien vajeet on tuotu esille toimialan työarviota valmisteltaessa. Lisäksi valvontasuunnitelmassa on esitetty tehtävien priorisointia ja muita työn sujuvoittamiseksi tehtyjä toimenpiteitä.

Laboratoriopalvelut hankitaan Metropolilab Oy:stä. Ympäristöpalveluilla on Metropolilab Oy:n kanssa laboratoriopalveluista sopimus, joka on kilpailutettu vuonna 2019 ja voimassa 3 vuotta yhden vuoden optiomahdollisuudella.

Lisäksi suunnitelmassa on otettu huomioon valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti valvontamaksut, valvontahenkilöstön koulutus, viestintä ja erityistilanteisiin varautuminen. Varautumisen osalta on huomioitu koronapandemian vaikutukset ja tarve valmiussuunnitelman päivittämiseen. Painopisteet sekä tarkastus- ja näytteenottosuunnitelmat on esitetty lakikohtaisissa suunnitelmissa. Koronatilanne voi vaikuttaa tarkastusten määrään ja sisältöön.

Elintarvikevalvontasuunnitelma

Elintarvikevalvonnassa tavoitteena on, että riskiperusteisen valvontasuunnitelman tarkastusmäärästä toteutuu vähintään 3100 suunnitelmallista tarkastusta. Suunnitelmallisiin tarkastuksiin luetaan myös epäkohtien korjaamiseksi tehtävät uusintatarkastukset, joiden osuuden arvioidaan olevan enintään 15 %. Osa suunnitelmallisista tarkastuksista tehdään etä- ja asiakirjatarkastuksina siten, että tarkastukseen ei sisälly tarkastuskäyntiä kohteessa. Etätarkastuksiin liittyviä menettelyitä kehitetään erityisesti nettikauppojen, virtuaalitoimijoiden ja laitosten tarkastuksissa.

Muita painopisteitä ovat Oiva-tarkastuksissa havaittujen epäkohtien korjaamisen varmistaminen, eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinatuonnin valvonta, yhteistyön kehittäminen eri viranomaisten ja toimijoiden kanssa sekä VATI-järjestelmän sähköisten ilmoituslomakkeiden kehittämiseen osallistuminen. Viranomaisyhteistyön osalta jatketaan kaupungin sisäistä yhteistyötä rakennusvalvonnan kanssa ja vaikiinnutetaan Lupapisteen käyttö lausuntojen antamisessa, jotta uusia elintarvikehuoneistoja suunniteltaessa elintarvikelain vaatimukset huomioitaisiin mahdollisimman hyvin jo suunnitteluvaiheessa. Myös elintarvikehuoneistoille tiloja ja alueita vuokraavien tahojen (alueiden käyttö, Helsingin tukkutori) kanssa on sovittu elintarvikelainsäädännön vaatimusten huomioimisesta jo sopimusvaiheessa. Elintarvikepetoksiin liitettävää yhteistyötä poliisin ja veroviranomaisen kanssa jatketaan.

Ympäristöpalvelut järjestää elintarvikealan ketjutoimijoiden kanssa säännöllisiä tapaamisia, joissa käydään läpi valvontatuloksia ja lainsäädäntömuutosten vaikutuksia. Lisäksi elintarvikeeturvallisuusyksikkö kouluttaa elintarvikealan toimijoita esimerkiksi tapahtumien infotilaisuuksissa ja NewCon järjestämissä uusien yrittäjien tilaisuuksissa. Toimijoiden käyttöön on ilmaisia omavalvontasuunnitelmien malleja ja ohjeita, jotka ovat saatavissa kaupungin internet-sivuilta.

Pääkaupunkiseudun yhteisiä projekteja ovat ravintoloiden esivalmistamien tai jäähdyttämien ruokien laatu ja lihavalmisteiden nitraatti/nitriittipitoisuus. Helsingin oma projekti on ravintoloiden tai myymälöi-

den vähittäismyyntiin valmistamien einesten hygieeninen laatu. Helsinki osallistuu Ruokaviraston suolan ja ravintoarvon valvontaprojektiin.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma

Terveydensuojelun valvonnassa toiminta on suunnattu terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyyn, ilmoitusvelvollisten huoneistojen valvontaan, talousveden ja uimavesien laadun valvontaan, talousvettä toimittavan laitoksen, uimarantojen ja uima-allastilojen valvontaan sekä toimenpidepyyntöjen hoitamiseen. Toimenpidepyynnöt koskevat muun muassa epäilyjä asunnoissa, päiväkodeissa ja kouluissa sekä muissa oleskelutiloissa esiintyvistä terveyshaitoista.

Ohjelmakaudella otetaan huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman ja valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman teemat: yhtenäinen valvonta ja yhteistyö sekä omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen. Yhtenäisen valvonnan teemaa edistetään käymällä vuoropuhelua valvonnan toimintatavoista valvontayksiköiden kanssa (esim. kuuden suurimman kunnan vuosittain järjestettävät tapaamiset ja Etelä-Suomen valvontayksiköiden valvonnan yhtenäistämiseen tähtäävät työpajat). Toiminnanharjoittajia ohjataan toteuttamaan omavalvontaa antamalla neuvontaa tarkastuskäynneillä ja muissa sopivissa yhteyksissä, kuten lausuntoja annettaessa. Ohjelmakaudella lisätään yhteistyötä kunnan eri toimintojen, kuten rakennusvalvonnan ja kaavoituksen kanssa.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelmassa on kuvattu eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kohteet, tehtävät ja niihin liittyvät velvoitteet. Painopisteenä on eläinten hyvinvoinnin ja terveyden valvonnan tehtäväjaon uudistaminen vuonna 2019 saadun kolmannen valvontaeläinlääkärin viran myötä. Yhteistyötä muiden kuntien valvontaeläinlääkäreiden kanssa tiivistetään ja kehitetään edelleen erityisesti pitkäaikaisten ja laajojen eläinsuojelutapausten käsittelyssä. Eläinsuojeluvalvonnan suunnitelmalliset kohteet kuten lemmikkieläinkaupat ja –hoitolat sekä isot tallit riskiluokitellaan aiempaa yksityiskohtaisemmin tarkastustiheyden arvioimista varten. Riskiluokituksen perusteella kohteiden valvonta tehostuu ja osa valvonnasta pyritään toteuttamaan projektiluonteisesti tulevana vuosina. Lisäksi osallistutaan valtakunnalliseen eläintautivalmiusharjoitukseen.

Yhteistyö poliisin kanssa on tehostunut, sillä poliisi perusti eläimiin kohdistuvien rikosten tutkimusryhmän syksyllä 2018.

Tupakka- ja lääkelain mukainen valvontasuunnitelma

Helsingin kaupungin tupakka- ja lääkelain valvontasuunnitelmaan 2020-2024 ei tehdä päivitystä vuodelle 2021. Suunnitelman päivityksen arviointi tehdään vuosittain ja suunnitelma päivitetään tarpeen vaatiessa ohjelmakauden aikana esimerkiksi, jos toimintaympäristössä tai tarkastusmäärissä tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Ohjelmakaudella otetaan huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman ja valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman teemat: omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa, laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö sekä tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta. Yhteistarkastuksia voidaan tehdä esimerkiksi elintarvikevalvonnan, alkoholi-valvonnan, työsuojeluvalvonnan, tullin tai poliisin kanssa. Huomiota kiinnitetään viranomaisyhteistyön toimintatapojen luomiseen ja vakiinnuttamiseen sekä yhteistyön toimivuuteen.

Tupakkavalvonnassa keskitytään tupakkatuotteiden ja nikotiiniesteiden sekä nikotiinivalmisteiden myyntipaikkojen tarkastuksiin ja myyntilupahakemusten käsittelyyn. Tarkastuksilla kiinnitetään erityistä huomiota omavalvonnan tukemiseen ja savukkeiden sekä kääretupakatuotteiden vähittäismyyntipakkausten merkintöihin. Ravintoloiden tupakointitilojen tarkastuksilla keskitytään erityisesti omavalvonnan tukemiseen. Tarkastuksia pyritään tekemään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Yleiset tilaisuudet eivät ole painopisteenä, mutta aiempina vuosina tarkastuksilla havaittujen puutteiden takia niihin on tarkoituksenmukaista tehdä tarkastuksia myös uudella ohjelmakaudella. Myös nämä tarkastukset pyritään tekemään yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Riikka Åberg, yksikön päällikkö, puhelin: 310 32010
riikka.ahberg(a)hel.fi
Hannele Nurminen, vs. tiimipäällikkö, puhelin: +358 9 310 64458
hannele.nurminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma
2020-2024 päivitys vuodelle 2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

03.12.2020

Asia/7

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallintoviras-
to/Ympäristöterveydenhuolto

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto,
valmistelu tai täytän-
töönpano
Liite 1

Tiedoksi

Ympäristöterveysyksikkö
Elintarviketurvallisuusyksikkö

Postiosoite

PL 58235
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Työpajankatu 8
Helsinki 58
<https://www.hel.fi/>

Puhelin

09 310 1691

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

F106 8000 1200 0626 37

Alv.nro

F102012566